

Maa- ja metsätalousvaliokunta

MmV@eduskunta.fi

Viite: 26.11.2020 päivätty lausuntopyyntö, KAA 2/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

Lausunto Vesi on meidän kansalaisaloitteeseen

Suomen Vesihuolto-osuuskunnat (SVOSK) ry on vesihuolto-osuuskuntia edustava järjestö.

Näemme aloitteen kannatettavana, sillä tällä hetkellä mikään ei estä vesihuoltopalveluiden yksityistämistä ja taloudellisen edun tavoittelua monopoliaseman turvin peruspalveluksi laskettavan palvelun avulla.

Vesiosuuskuntia on Suomessa noin 1400, joista noin 800 on vesihuoltolain mukaisia vesihuoltolaitoksia. Suomen vesiosuuskuntakentälle on ominaista monimuotoisuus: osa vesiosuuskunnista on hyvin pieniä muutaman liittyjän toimijoita ja osa on suuria, koko kaupungin vesihuollosta vastaavia laitoksia. Eräiden lähteiden, kuten esimerkiksi ROTI 2009, mukaan nämä vesiosuuskunnat tuottavat vesihuoltopalvelut noin 10 %:lle keskitettyyn vesihuoltoon liitetystä suomalaisista. Vesiosuuskuntien kautta palvellaan myös laajasti vapaa-ajan asutusta, mikä mahdollistaa peruspalvelut esimerkiksi etätyöskentelyyn käytetyillä kesämökeillä. Hajautettu vesihuolto turvaa omalta osaltaan myös huoltovarmuutta.

Yksityisomisteisten vesiosuuskuntien osalta on yleisenä käsityksenä, että nämä olisivat jotenkin turvassa ulkopuolisilta ostotarjouksilta. Periaatteessa osakeyhtiön ostamisen kaltainen toimenpide ei onnistu, mutta käytännössä vesiosuuskunnan liiketoiminnan voi ostaa. Vesiosuuskuntakentällä on puhuttu jo pitkään haasteesta saada jatkajia ikääntyvien vastuuhenkilöiden tilalle. Toistaiseksi näitä jatkajia on löytynyt, mutta miten houkuttelevalta tuntuu tarttua yksityisen yrityksen tarjoukseen ostaa vesiosuuskunnan liiketoiminta. Vesiosuuskunnan vastuuhenkilönä saisi siirrettyä mahdollisesti kymmeniä vuosia kestäneen talkootyörupeaman jollekin toiselle, siis joku maksaisi rahaa ja hoitaisi vielä vesihuoltopalvelut. Tälläkin hetkellä valmistellaan liiketoimintakauppoja, missä onneksi ostajana on kunnan omistama vesilaitos. Näissä tapauksissa kauppahinta on

kuitenkin nimellinen. Se että ostajana olisi houkuttelevan hinnan maksava taloudellista tuottoa tavoitteleva yritys voi olla realistista, mikäli ostaminen sallitaan edelleen ja toiminnan turvaamiseen ei löydy muita vaihtoehtoja.

Vesihuoltolaitoksilla, millä on vahvistettu toiminta-alue, ovat taajama-alueen kiinteistöt lain mukaan velvollisia liittymään verkostoon. Pahimmillaan nykyinen tilanne voi realisoitua siten, että yksityinen toimija hankkii vesilaitoksen ja tulouttaa sen jälkeen vesihuollosta suurien maksujen avulla perittyjä maksuja. Jos tällainen tapaus koskee vain pientä toimijaa, niin kilpailuviranomainen ei välttämättä puutu asiaan, koska kyseessä on paikallinen tapaus.

Vesihuoltotoiminta ei ole hyväntekeväisyyttä, eli vesihuoltolainkin mukaan kustannukset tulee kattaa perittävillä maksuilla. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna pitää tuottaa hieman voittoakin, mutta tämä voitto pitää käyttää vesihuoltotoiminnan kehittämiseen, sitä ei pidä tulouttaa omistajille muutoin kuin laadukkaina vesihuoltopalveluina. Tässä on vesiosuuskuntatoiminnan vahvuus, mistä hyvänä esimerkkinä ovat suuret vesihuoltopalvelua tarjoavat vesiosuuskunnat, joissa toiminta on ammattimaista. Jos vesihuoltoliiketoiminnan ostaja on yksityinen taho, yleensä osakeyhtiö, on jo lakiin mainittu: ”Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin”. Harvan yksityisomisteisen osakeyhtiön tavoitteena on jotakin muuta, kuin voiton tuottaminen osakkeen omistajille.

Kannatamme aloitetta lainsäädäntötyön käynnistämiseksi, jolla estetään vesihuoltotoimintojen myyminen ja muu siirtäminen yksityisomisteisille yrityksille. Niin kauan, kun omistus ja päättävä valta on paikallisilla asukkailla, on heillä edes mahdollisuus vaikuttaa palveluiden laatuun ja niistä maksettavaan hintatasoon.

Suomen Vesihuolto-osuuskunnat ry

Vesa Arvola

Puheenjohtaja

Nina Pimiä

Toiminnanjohtaja